

INVESTIGATION OF RESILIENCE ACCORDING TO THE VARIOUS VARIABLES OF TEACHER CANDIDATES

Zeliha TRAŞ¹

Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi

ztras@erbakan.edu.tr

Kemal ÖZTEMEL²

Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi

koztemel@gmail.com

Esra KAĞNICI³

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

eesrakagnici@gmail.com

Abstract

The aim of this research is to investigate the resilience of teacher candidates according to various variables. The investigation has been applied to 500 university student studying in various departments of a state university in Central Anatolia. This study group consisted of 447 university students. Participants of in this study that are 275 (%61.50) female and 172 (%38.50) male. Research model is descriptive scanning model. Resilience Scale and Risk Factors Determination List are used as data collection tools. t-test and one way variance analysis are used to analyze the data. The result of t test, resilience doesn't differ according to gender, perceived family and friend support. On the other side there is a significant difference from the existence variable of a particular human being. The result of one way variance analysis, there is no significant relationship between resilience and number of siblings, perceived level of family income, parents growing attitude.

Keywords: Resilience, Risk Factors, Protector Factors, Teacher Candidates.

ÖĞRETMEN ADAYLARINDA KENDİNİ TOPARLAMA GÜCÜNÜN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Özet

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının kendini toparlama gücünün çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırma, İç Anadolu bölgesinde yer alan bir devlet üniversitesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 500 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 447 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların 275'i (%61,50) kız, 172'si (%38,50) erkektir. Araştırma modeli betimsel tarama modelidir. Veri toplama araçları olarak Kendini Toparlama Gücü Ölçeği, Risk Faktörlerini Belirleme Listesi kullanılmıştır.

¹ Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0003-2670-0868>

² Doç. Dr. Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0002-8068-3897>

³ Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0001-7284-4059>

Verilerin analizinde t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. t testi sonucunda, kendini toparlama gücü cinsiyete, ebeveyn beraberlik durumuna, problemin çözümünde algılanan aile, arkadaş, öğretmenin destek olma değişkenine göre farklılaşmazken özel bir insanın var olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Problem çözümünde desteğe sahip olan öğrenciler, sahip olmayan öğrencilere göre kendini toparlama gücü ölçeğinden daha yüksek puan aldığı saptanmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda, kendini toparlama gücü ile kardeş sayısı, sınıf, ailelerinin algıladıkları gelir düzeyi ve ebeveyn yetiştirme tutumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Elde edilen bulgular literatür desteğiyle tartışılmıştır.

Anahtar Kelime: Kendini Toparlama Gücü, Risk Faktörleri, Koruyucu Faktörler, Öğretmen Adayları

GİRİŞ

Bireyler yer aldıkları çevreye uyum sağlamak için çaba gösterirler (Topbay, 2016). Ancak yaşamları boyunca birçok denge durumunu etkileyebilecek problemlerle karşı karşıya kalırlar. Bu durumlardan bazıları bireyleri rahatsız eder ve kişinin bu duruma karşı adaptasyon sağlamasını gerekli kılar (Özer, 2016). Üniversite yaşamı genç bireyler için deneyim, sorumluluk ve yeni başlangıç demektir (Erdoğan, Şanlı & Şimşek-Bekir, 2005). Aynı zamanda kişisel, sosyal ve akademik alan başta olmak üzere birçok değişimde de etkili olmaktadır (Özkan & Yılmaz, 2010; Erdoğan ve ark, 2005). Üniversite hayatına başlayan öğrencilerin daha çok yabancı bir çevre ve genellikle yeni bir kente uyum sağlama, okul ortamında sosyal ilişkiler kurarak bir gruba dâhil olma ile ilgili problemleri varken üst sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin kendilerine yönelik beklentileri karşılamak için başarılı olma çabaları ve kendi kimliğini belirleme, toplum değerlerine uyum sağlayarak sosyal olarak olgunluğa erişme ile ilgili problem yaşadıkları görülmektedir. Son sınıflardaki öğrencilerin ise üniversiteden mezun olduktan sonra işe girme, meslek sahibi olarak toplumda belli bir statüye sahip olma gibi konularda problem yaşadıkları görülmektedir (Aktaş, 1997; Aydın, 2017; Özer, 2016; Özgüven, 1992). Yaşanılan problemlerle etkin şekilde başa çıkabilme, koşulların değişmesine rağmen başarılı şekilde adaptasyon sağlayabilme becerisi eğitim sisteminde önemli paya sahip, geleceği inşa eden, her alanda görev alan bireyleri yetiştiren, topluma iş gücü kazandıran insan sanatkarı öğretmen adayları için ayrıca önem arz etmektedir (Çelikten, Şanal & Yeni, 2005).

Güç koşullarda beklenmedik gelişim ve başarı gösteren, değişen koşullara uyum sağlayabilen bireylere “resilient” (kendisini çabuk toparlayabilen kişi) bireylerin kişilik özellikleri olarak “resilience” sözcüğü kullanılır (Terzi, 2008). Esnek olmak, bireyin zorluk yaşamaması olumsuz durumla karşılaşmaması değil aksine riskli koşullarda, adaptasyon ve gelişime yönelik ciddi tehditlerin olmasına karşın başarılı şekilde eski haline dönerek toparlanabilme yeteneğidir (APA, 2018; Masten, 2001). Bireylerin esnek olmasından bahsedebilmek için çevresel, bireysel birtakım risk faktörüne sahip olması gerekmektedir. Risk altında yaşamayan bireyler için esnek olma kavramından söz edilemez (Topbay, 2016). Garmezzy (1993)’e göre yaşanan problem, stres ve sıkıntı gibi olumsuz bir durum altında olumlu şekilde (adaptasyon) süreci ile birlikte eski haline dönebilmesini içeren dinamik bir süreç olarak yorumlanmaktadır. Türkiye’de “resilience” kelimesine karşılık psikolojik sağlamlık (Gizir, 2007), yılmazlık (Öğülmüş, 2001), dayanıklılık (Taşgın & Çetin, 2006) ve kendini toparlama gücü (Terzi, 2006) kavramları literatürde kullanılmaktadır.

Olumsuz koşullar ve durumlara karşın bireyin uyum sağlamasının temel unsuru koruyucu ve risk faktörleridir (Özer, 2016). Risk kelime anlamı itibariyle gerçekleşme ihtimali olan olumsuz sonuçları önceden kestirebilen bir etmen olarak, olumsuz hayat şartlarını tanımlamak için kullanılır (Terzi, 2006). Olumsuz durumun ortaya çıkması ihtimalini attıran veya devam etmesine sebebiyet veren risk faktörleri 3 başlık altında incelenmektedir. Bunlar aile, çevresel-sosyal ve birey ile ilgili risk faktörleridir. Risk faktörleri sosyokültürel, genetik, demografik faktörlerden oluşabilir (Gizir, 2007; Terzi, 2008). Bireyin ailesiyle ilgili olumsuz yaşantılar ve durumlara sahip olarak riskli durumlarla karşılaşma ihtimalini arttıran ailesel risk faktörleri (Topbay, 2016) aile içinde yaşanan şiddet, ebeveynin ruhsal veya fiziksel hastalığa sahip olması, ebeveynin madde ve alkol kullanması, istismar ve boşanmanın yaşanmasını kapsamaktadır (Esen-Aktay, 2010). Bireylerin doğuştan getirdiği ya da sonradan kazandığı olumsuz özellikler ve riskli durumlarla karşılaşma ihtimalini arttıran bireysel risk faktörleri (Topbay, 2016) bireyin kendine dönük güveninin eksik olması, erken doğum, saldırgan bir

kişilik yapısı, genetik rahatsızlıklar, problemler karşısında etkin başa çıkma stratejilerinin olmaması sayılabilir (Gizir, 2007; Kararımak, 2006; Terzi, 2006). Bireysel ya da ailesel kaynaklı olmayan çevresel risk faktörleri bireyin içinde yaşadığı ortama yönelik risk faktörünü içerir. Çevresel risk faktörleri düşük sosyoekonomik düzey, göç, işsizlik, çevrenin terör, savaş gibi şiddet içermesidir (Esen-Aktay, 2010).

Koruyucu faktörler, risk faktörlerinin psikolojik biyolojik yönden olumsuz etkilerini azaltan, kişiye olumsuz yaşantılarına karşı direnç kazandıran faktörlerdir (Owen, 2015; Özer, 2016; Topbay, 2016) Koruyucu faktörler, içsel ve dışsal faktörlerden oluşmaktadır. Bireylerin sahip olduğu içsel (bireysel) koruyucu faktörler içsel denetim odağı ve iç görü, empati becerisine sahip olmak, akademik başarı ve kişisel yetkinlik, etkin problem çözme becerisi, olumlu ilişkiler kurma yeteneği, olumlu kendilik algısına ve yüksek benlik saygısına sahip olma, zorluklara karşı pes etmeme, gerçekçi planlar yaparak bunları gerçekleştirmek için uygun adımlar atma, duyguları etkin şekilde yönetebilme, kendi kendini güdüleme, mizah anlayışı, iyimser bakış açısı ve kişisel geleceğe ilişkin olumlu görüş, zeka, kendine değer vermeye sahip olma bireysel koruyucu faktörlerdendir (Eminaoglu, 2006; Kararımak, 2006; APA, 2018; Öğülmüş, 2011). Bireylerin gelişimine yönelik gereksinimlerinin karşılanmasında ve risk faktörlerinin olumsuz etkilerini hafifletmesinde etkili dışsal koruyucu faktörler (Topbay, 2016) aile içindeki güçlü bağ ve etkili iletişim, destekleyici anne baba tutumu, yetişkin gözetimi ve yol göstericiliği, aile dışı veya ailede sosyal destek sağlayan kişilere sahip olmak, beklenti içinde olmadan yardım yapmak, işbirliği içinde olmak gibi değerlerin teşvik edildiği destekleyici ortama sahip olmak, bireylerin yeteneklerinin takdir edildiği teşvik edici ortam, bireye rol model olan teşvik edici ve güven veren ilişkilere sahip olmak, gelir düzeyinin düşük olmaması sayılabilir (Esen- Aktay, 2010; Malak, 2011; Öğülmüş, 2011; APA, 2018).

Öğretmen adaylarının yaşadıkları strese yol açan problemlerin çeşitli olması risk grubunda değerlendirmelerine yol açmaktadır. Bu bireylerin kendini toplama gücünü inceleyen araştırmaların olması, bu gruptaki bireylere yönelik yapılacak çalışmalara veri sağlaması açısından önem arz etmektedir (Aydın & Egemberdiyeva, 2018). Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının kendini toplama gücünün çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmanın amacına bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1.Kendini toplama gücü cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 2.Kendini toplama gücü problemin çözümünde ailenin destek olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 3.Kendini toplama gücü problemin çözümünde arkadaşın destek olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 4.Kendini toplama gücü problemin çözümünde özel bir insanın destek olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 5.Kendini toplama gücü kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 6.Kendini toplama gücü sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 7.Kendini toplama gücü ailelerini algıladıkları gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- 8.Kendini toplama gücü ebeveyn yetiştirme tutumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Yapılan araştırma, betimsel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, geçmişte olan ya da devam eden durumu olduğu gibi tespit etmeyi amaçlayan modeldir. Araştırma konusu olan birey, olay, nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2018).

Çalışma Grubu

Yapılan araştırmanın çalışma grubu 2018-2019 yılında İç Anadolu bölgesinde yer alan bir devlet üniversitesinin çeşitli bölümlerinde eğitim-öğretim gören üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrencilere yapılacak araştırma hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Üniversite öğrencileri, çalışma evrenindeki elemanların eşit seçilme şansına sahip olduğu basit tesadüfi (yansız örnekleme) örnekleme yöntemi ile seçilmiştir (Karasar, 2018). 500 üniversite öğrencisine veri dağıtımı yapılmıştır. Elde edilen ölçeklerde Risk Faktörlerini Belirleme Listesinde işaretleme yapmayan, ölçeklerde boş veya eksik olduğu görülen ölçeklerin veri girişi yapılmamıştır. 447 ham veri üzerinden analiz yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %61,5'i kadın ve %38,5'i erkektir. Katılımcıların %20,6'sı birinci sınıfta (n=92), %40,7'si ikinci sınıfta (n=182), %34,9'u üçüncü sınıfta (n=156) ve %3,6'sı dördüncü sınıfta (n=16) öğrencidir. Katılımcılar 17-34 (Ss=2.16) yaşları arasındadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada Demografik Bilgi Formu, Kendini Toparlama Gücü Ölçeği ve Risk Faktörlerini Belirleme Listesi veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.

Kendini Toparlama Gücü Ölçeği

Wagnild ve Young (1993) tarafından geliştirilen Kendini Toparlama Gücü Ölçeği (KTGÖ), Terzi (2006) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile saptanmıştır. Yapılan benzer ölçekler geçerliği çalışmasında ise KTGÖ ile Genelleştirilmiş Özyeterlik Ölçeği arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .83$). Ölçeğin cronbach alpha güvenirlik katsayısı .82; test-tekrar test güvenirlik katsayısı $r = .84$ olarak saptanmıştır. Ölçeğin madde toplam korelasyonları ise .03 ile .69 arasında bulunmuştur (Terzi, 2008). Bu araştırma için Cronbach alfa katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır.

Risk Faktörünü Belirleme Listesi

Kendini toparlama gücünün incelenmesi için risk faktörüne sahip olan bireyleri belirlemek için ilgili literatür taranarak 30 maddeden oluşan Risk faktörünü belirleme listesi oluşturulmuştur (Terzi, 2008).

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu araştırmaya katılan bireylerden genel bilgileri toplayabilmek için oluşturulmuştur. Kişisel Bilgi Formunda öğretmen adaylarının cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, sınıf ve diğer değişkenleri belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Yapılan araştırmada verilerin toplanması yansız örnekleme ile seçilen üniversite öğrencilerine kendini toparlama gücü ölçeği, risk faktörlerini belirleme listesi verilmiştir. Uygulamadan önce öğrencilere çalışma amacı hakkında bilgi verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma sonunda elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. 447 üniversite öğrencisinin verilerinin analizi için ilişkisiz iki veya daha çok örneklem ortalaması arasında farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için One-Way Anova kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2018). İlişkisiz iki örneklem ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için de t testi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2018). Cook's, Leverage Values ve mahalanobis değerlerine bakılarak uç veriler ayıklanmıştır. Ardından ölçekten elde edilen puanların normal dağılımı karşılayıp karşılamadığını belirlemek için çarpıklık ve basıklık katsayılarıyla ortalama, medyan ve mod değerlerine bakılmıştır. Kendini Toparlama Gücü Ölçeğinden alınan puanların ortalama, medyan ve mod değerlerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ayrıca çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ile +1 değerleri arasında olduğu saptanmıştır.

Tablo 1. Kendini toparlama gücü ölçeği puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri

Değişken	\bar{X}	Medyan	Mod	ÇK/SHÇK	BK/SHBK
KTGO	124.49	126.00	124.00	-.568	.585

BULGULAR

Tablo 2. Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenlerine göre kendini toparlama gücü ölçeği puanlarının t testi karşılaştırma sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	T	p
Kendini Toparlama Gücü Ölçeği Puanları	Kız	275	124.36	19.92	445	-.175	.861
	Erkek	172	124.69	18.12			

* P <.05

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre kendini toparlama gücü puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı t testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucuna göre öğretmen adaylarının kendini toparlama gücü puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı gözlenmiştir (p= .86, p>.05).

Tablo 3. Öğretmen adaylarının karşılaştığı problemlerin çözümünde ailenin destek olma değişkenine göre kendini toparlama gücü ölçeği puanlarının t testi ile karşılaştırılması

Değişken	Destek Aile	N	\bar{X}	S	Sd	T	p
Kendini Toparlama Gücü Ölçeği Puanları	Var	371	124.23	19.47	445	-.626	.531
	Yok	76	125.75	18.03			

* P <.05

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmen adaylarının karşılaştığı problemin çözümünde ailenin destek olma değişkenine göre kendini toparlama gücü ölçeği puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Karşılaştırma sonucunda ailenin destek olma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı gözlenmiştir (p=.53, p>.05).

Tablo 4. Öğretmen adaylarının karşılaştığı problemlerin çözümünde arkadaşın destek olma değişkenine göre kendini toparlama gücü ölçeği puanlarının t testi ile karşılaştırılması

Değişken	Destek Arkadaş	N	\bar{X}	S	Sd	T	p
Kendini Toparlama Gücü Ölçeği Puanları	Var	346	124.69	18.56	445	.411	.681
	Yok	101	123.80	21.45			

* P <.05

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmen adaylarının karşılaştığı problemin çözümünde arkadaşın destek olma değişkenine göre kendini toparlama gücü ölçeği puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Karşılaştırma sonucunda arkadaşın destek olma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı gözlenmiştir (p=.68, p>.05).

Tablo 5. Öğretmen adaylarının karşılaştığı problemlerin çözümünde özel bir insanın var olma değişkenine göre kendini toplama gücü ölçeği puanlarının t testi ile karşılaştırılması

Değişken	Destek Özel	N	\bar{X}	S	Sd	T	p
Kendini Toparlama Gücü Ölçeği Puanları	Var	100	128.19	17.24	444	2.178	.030
	Yok	346	123.45	19.68			

* P <.05

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmen adaylarının karşılaştığı problemlerin çözümünde özel bir insanın destek olma değişkenine göre kendini toplama gücü ölçeği puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı t testi ile incelenmiştir. Karşılaştırma sonucunda öğretmen adaylarının kendini toplama gücü ölçeği puan ortalamalarının özel bir insanın destek olma değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı gözlenmiştir. ($p = .030$ $p < .05$) Özel bir insanın destek olma durumu puan ortalamaları ($\bar{X} = 128.19$), özel bir insanın destek olmama puan ortalamalarından ($\bar{X} = 123.45$) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 6. Öğretmen adaylarının kardeş sayısı değişkenine göre kendini toplama gücü ölçeği puanlarının ortalamalarına ilişkin n, \bar{X} , Ss değerleri

Değişken	Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	Ss
Kendini Toparlama Gücü Ölçeği Puan Ortalamaları	1	67	122.62	20.34
	2	118	125.10	20.24
	3	122	124.37	19.47
	4+	115	124.94	18.05

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmen adaylarının kardeş değişkenine göre kendini toplama gücü ölçeği puan ortalamalarına bakıldığında en yüksek puanı kardeş sayısı 2 olan üniversite öğrencilerin ($\bar{X} = 125.10$) aldığı görülmektedir. Ardından sırasıyla kardeş sayısı 4+ olan ($\bar{X} = 124,94$), 3 olan ($\bar{X} = 124,37$), 1 olan ($\bar{X} = 122,62$) üniversite öğrencileri gelmektedir.

Tablo 7. Öğretmen adaylarının kardeş sayısı değişkenine göre kendini toplama gücü ölçeği puanlarının ortalamalarına ilişkin varyans analizi sonuçları

Değişken	Kaynak	KT	Sd	KO	F	P
Kendini Toparlama Gücü Ölçeği Puan Ortalamaları	Gruplar arası	345.469	4	86.367	.228	.922
	Grup içi	158514.096	419	378.315		
	Toplam	158859.566	423			

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmen adaylarının kendini toplama gücü ölçeği puanların kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > .05$) görülmektedir.

Tablo 8. Öğretmen adaylarının gelir düzeyi değişkenine göre kendini toplarlama gücü ölçeği puanlarının ortalamalarına ilişkin n , \bar{X} , Ss değerleri

Değişken	Ailelerinin Algıladıkları Gelir Seviyesi	N	\bar{X}	Ss
Kendini Toparlama Gücü Ölçeği Puan Ortalamaları	Düşük	39	122.37	23.16
	Orta	376	124.22	18.83
	Yüksek	29	131.27	18.49

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmen adaylarının gelir düzeyi değişkenine göre kendini toplarlama gücü ölçeği puan ortalamalarına bakıldığında en yüksek puanı yüksek gelir düzeyine sahip üniversite öğrencilerin ($\bar{X} = 131,27$) aldığı görülmektedir. Gelir düzeyi puanlarına göre ardından sırasıyla orta ($\bar{X} = 124,22$) ve düşük ($\bar{X} = 122,37$) gelir düzeyine sahip üniversite öğrenciler gelmektedir.

Tablo 9. Öğretmen adaylarının gelir düzeyi değişkenine göre kendini toplarlama gücü ölçeği puanlarının ortalamalarına ilişkin varyans analizi sonuçları

Değişken	Kaynak	KT	Sd	KO	F	P
Kendini Toparlama Gücü Ölçeği Puan Ortalamaları	Gruplar arası	1536.753	2	768.376	2.078	.126
	Grup içi	163073.119	441	369.780		
	Toplam	164609.872	443			

Tablo 9 incelendiğinde, öğretmen adaylarının kendini toplarlama gücü ölçeği puanların gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > .05$) görülmektedir.

Tablo 10. Öğretmen adaylarının ebeveynlerinin yetiştirme tutumuna göre kendini toplarlama gücü ölçeği puanlarının ortalamalarına ilişkin n , \bar{X} , Ss değerleri

Değişken	Ebeveyn Yetiştirme Tutumu	N	\bar{X}	Ss
Kendini Toparlama Gücü Ölçeği Puan Ortalamaları	Demokratik	112	126.22	18.93
	Otoriter	76	125.23	15.49
	Koruyucu	246	123.99	20.49

Tablo 10 incelendiğinde, öğretmen adaylarının ebeveyn yetiştirme tutumuna göre kendini toplarlama gücü ölçeği puan ortalamalarına bakıldığında en yüksek puanı demokratik ebeveyn tutumu ($\bar{X} = 126,22$) olan üniversite öğrencilerin aldığı görülmektedir. Ardından otoriter ebeveyn tutumu ($\bar{X} = 125,23$) olan öğrenciler gelmektedir. En düşük puanın ise koruyucu ebeveyn tutumu ($\bar{X} = 123,99$) öğrencilerinin aldığı görülmektedir.

Tablo 11. Öğretmen adaylarının ebeveynlerinin yetiştirme tutumuna göre kendini toparlama gücü ölçeği puanlarının ortalamalarına ilişkin varyans analizi sonuçları

Değişken	Kaynak	KT	Sd	KO	F	P
Kendini	Gruplar arası	1971.397	3	557.132	1.511	.211
Toparlama	Grup içi	163356.991	443	368.752		
Gücü Ölçeği	Toplam	165028.388	446			
Puan						
Ortalamaları						

Tablo 11 incelendiğinde, öğretmen adaylarının kendini toparlama gücü ölçeği puanların ebeveynlerinin yetiştirme tutumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>.05$) görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan araştırmada öğretmen adaylarının kendini toparlama gücü ölçeği puanları ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. İlgili literatür tarandığında, üniversite öğrencilerinin kendini toparlama gücünün cinsiyete göre farklılaşmadığı çalışmalar mevcuttur (Eryılmaz, 2012; Kardaş, 2017; Oflas, 2017; Özer, 2013; Terzi, 2008). Lise öğrencilerinin kendini toparlama gücünün incelendiği bazı çalışmalarda kendini toparlama gücü cinsiyete göre farklılaşmamaktadır (Atik, 2013; Esen-Aktay, 2010). Genç yetişkinlerin kendini toparlama düzeylerinin incelendiği araştırmaların bir kısmında cinsiyet ile kendini toparlama gücü arasındaki ilişki anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır (Akça, 2012; Özünlü, 2018; Sağlam, 2014). Özden (2013) yılında 135 çift üzerinde yaptığı araştırmasında kendini toparlama gücü ölçeği puanları cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Dixit ve Kumar (2014) Hintli gençler üzerinde yaptıkları çalışmada esneklik(resilience) cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Buna karşın yapılan araştırmalardan bazıları mevcut çalışma bulgusuyla tutarlılık göstermemektedir. Ernas (2017) psikolojik dayanıklılık üzerine yürüttüğü çalışmasında psikolojik dayanıklılığın cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığını ve erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla psikolojik açıdan daha dayanıklı olduğu bulgusu elde etmiştir. Hoşoğlu, Kordoz, Bingöl ve Batık (2018) öğretmen adaylarının psikolojik sağlamlığını inceledikleri araştırmada psikolojik sağlamlığın cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı erkek öğretmen adaylarının psikolojik sağlamlığının kadın öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir. Ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeyinin incelendiği bazı çalışmalarda psikolojik sağlamlık cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır (Turgut, 2015; Yılmaz & Sipahioğlu, 2012). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeyinin incelendiği çalışmaların bir kısmında psikolojik sağlamlık ile cinsiyet arasındaki ilişki anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır (Atarbay, 2017; Sezgin, 2016). Kadın ve erkeğe yüklenen toplumsal rollerin farklı olması problemler karşısında tutumlarını da etkilemektedir. Erkeğin duygularını bastırması, problemleri tek başına aşması gerektiğinin aşılandığı toplumlarda kendini toparlama gücü birey tarafından geliştirilerek cinsiyetler arasındaki farklılıklara sebep olabilmektedir. Araştırmadan elde edilen bulguların farklı olması seçilen örneklem grubun özelliklerinden, farklı yaş grubu ve farklı kültürel, toplumsal ve bireysel özelliklere sahip olmaları göz önünde bulundurulabilir. Yapılan çalışmalarda elde edilen bulguların daha sağlıklı açıklanabilmesi için kültürler arası çalışmalar yapılabilir. Ayrıca “resilience” ile çalışılmış araştırmaların bütünleştirilmesi adına meta-analiz çalışması yapılabilir.

Öğretmen adaylarının kendini toparlama gücü ölçeği puanları ile problemin çözümünde aile, arkadaş ve akrabaların var olma değişkeni arasındaki ilişki anlamlı düzeyde farklılaşmazken özel bir insanın var olma değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Literatür incelendiğinde, Esen-Aktay (2010) lise öğrencilerinin kendini toparlama gücü ile algılanan aile ve arkadaş desteği ile arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktayken; algılanan akraba desteği ile arasında ilişki bulunmamaktadır. Topbay (2016), ortaokul öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeyleri algılanan aile ve arkadaş desteği arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmaktadır. Arastaman ve Balcı (2013), lise öğrencilerinin esneklik düzeyi ile aile ve akranlardan algılanan destek arasında anlamlı ilişki

bulunmaktadır. Aydın ve Egemberdiyeva (2018), psikolojik sağlamlık düzeyleri ile algılanan aile desteği ve önemli diğer kişi arasında ilişi bulunmazken algılanan arkadaş desteği arasında anlamlı ilişi bulunmektedir. Araştırmaya göre üniversite ğrencilerinin algılanan arkadaş desteği arttıka psikolojik sağlamlık düzeyi de artmaktadır. Wilks (2008) yılında 314 sosyal hizmet öğrencisinin esnekliğini(resilience) incelediği araştırmasında orta düzeyde sosyal desteğe sahip olan öğrenciler yüksek düzeyde esnekliğe sahiptir. Diğer bir deyişle sosyal destek öğrencilerin dayanıklılığını olumlu yönde etkilemiştir. 532 üniversite öğrencisiyle yapılan çalışmada sosyal destek kavramıyla uyumlu olan öz yeterlik kavramı ile esneklik arasında pozitif yönde ilişi vardır (Traş, Aslan & Hamarta, 2013). Aile içinde ve dışında sosyal destek kaynaklarına sahip olmak koruyucu faktörler arasında yer alır (Topbay, 2016). Bireylerin problem çözümünde algıladıkları sosyal destek risk faktörünün etkisini hafifletebilir. Yapılan çalışmada problem çözümünde özel bir kişinin destek olma değişkeni, destek olmama değişkenine göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bu bulgu problem çözümünde özel algılanan kişilerin bulunması bireylerin dayanıklılığını arttırmakta önemli bir faktördür. Burada zel bir kişi herhangi bir akrabası, arkadaşi, ailesinden birisi olabilir. Bu çalışmada özel kişi desteği varsa sadece işaretleme yapılması istenerek kim olduğunun belirtilmesi istenmemiştir. İleride yapılacak çalışmalarda özel kişinin kim olduğunu belirtilip kategorilere ayrılarak sosyal destek kaynakları sınıflandırılabilir. Sosyal desteğin hangi yaş grubu, sınıf vb. değişkenlerde daha fazla koruyucu etkiye sahip olduğu belirlenerek sosyal destek kaynaklarının niteliğinin artırılmasına dönük okul aile iş birliği içerisinde çalışmalar yapılabilir.

Öğretmen adaylarının kendini toplama gücü leği puanları ile kardeş sayısı arasındaki ilişi anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Literatür incelendiğinde, lise ğrencilerinin kendini toplama gücünün kardeş sayısına göre farklılaşmadığı çalışmalar bulunmektedir (Atik, 2013; etinkaya, 2018). Esen-Aktay (2010) kendini toplama gücü ile kardeş sayısı arasında ilişi anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeyi ile kardeş sayısındaki ilişinin farklılaşmadığı birtakım çalışmalar mevcuttur (Bindal, 2018; şahin, 2018). Gündaş (2013), lise ğrencilerinin psikolojik sağlamlılığının incelendiği araştırmasında psikolojik sağlamlık ile kardeş sayısı arasında ilişi farklılaşmamaktadır. Atarbay (2017), üniversite ğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile kardeş sayısı arasında ilişi bulunmamaktadır. Aslan (2018), araştırmasında üniversite ğrencilerinin psikolojik sağlamlılığı ile kardeş sayısı arasında ilişi bulunmamaktadır. Aydın ve Egemberdiyeva (2018) psikolojik sağlamlık ile kardeş sayısı arasında negatif yönde anlamlı ilişi bulunmektedir. Yapılan alışmalar kardeş sayısı ile kendini toplama gücü arasında farklı bulguların olduğunu göstermektedir. Bir sonraki çalışmada kardeş sayısıyla birlikte doğum sırasının da öğrenilmesi doğum sırasında kaynaklı olabilecek özelliklerin bireylerin kendini toplama gclerini nasıl etkilediği araştırılabilir.

Öğretmen adaylarının kendini toplama gücü leği puanları ile ailelerinin algılanan gelir düzeyi arasındaki ilişi anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. İlgili alanyazın tarandığında, zer (2013) yılında yaptığı araştırmasında kendini toplama gücü ile algılanan gelir düzeyi arasında anlamlı düzeyde ilişi bulunmamaktadır. Atik (2013) araştırmasında lise ğrencilerinin kendini toplama gücü ile algılanan gelir düzeyi arasında ilişi anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Shikoleslami (2016) üniversite ğrencilerinin yılmazlıkları algılanan gelir düzeyine göre farklılaşmamaktadır. Ernas (2017), 18-50 yaş arası bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri algılanan gelir düzeyi arasında anlamlı düzeyde ilişi bulunmamaktadır. Topbay (2016), ortaokul ğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeyleri algılanan gelir düzeyine göre farklılaşmamaktadır. Aslan (2018), araştırmasında üniversite ğrencilerinin psikolojik sağlamlılıkları ile algılanan gelir düzeyi arasında ilişi bulunmamaktadır. Mevcut araştırma bulgusuyla tutarlık göstermeyen çalışmalardan bazıları ise şöyledir. Çetinkaya (2018), araştırmada lise ğrencilerinin kendini toplama gücü ile algılanan gelir düzeyi arasında anlamlı düzeyde ilişi bulunmamaktadır. Algılanan düşük gelir seviyesine sahip olan öğrencilerin kendini toplama gücü puanları algılanan yüksek gelir seviyesine sahip öğrencilerin aldıkları puandan daha düşüktür. Hoşoğlu ve arkadaşları (2018), ğretmen adaylarının psikolojik sağlamlılığı ile algılanan gelir düzeyi arasında anlamlı ilişi bulunmamaktadır. Gelir düzeyi düşük olarak algılanan öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeyleri orta ve yüksek olarak algılanan öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeyinden düşüktür. Kjellstrand ve Harper (2012) yılında bekar anneler üzerinde yaptıkları çalışmada, esneklik ile gelir düzeyi anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Mevcut çalışmada gelir aralıkları miktar ile belirtilmemiştir. Öğretmen adayları ailelerinin algıladıkları

gelir seviyesini çoğunlukla “normal” olarak belirttiklerinden dolayı kendini toparlama gücü gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının kendini toparlama gücü ölçeği puanları ile ebeveyn tutumu değişkeni arasındaki ilişki anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. İlgili literatür incelendiğinde, mevcut araştırma bulgusunu destekleyen araştırmalar bulunmaktadır. Aslan (2018) psikolojik sağlık ile ebeveyn tutumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Hoşoğlu ve arkadaşları (2018), öğretmen adaylarına yönelik yaptıkları araştırmada psikolojik sağlamlıkları ile ebeveyn tutumunu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Mevcut araştırma bulgusu ile tutarlılık göstermeyen çalışmalar da bulunmaktadır. Üniversite öğrencilerinin kendini toparlama gücü ile ebeveyn tutumu arasında ilişkinin olduğu bazı çalışmalarda demokratik ebeveyn tutumuna sahip olan öğrencilerin kendini toparlama gücü puanı, diğer ebeveyn tutumuna sahip öğrencilerden daha yüksektir (Özer,2013; Pamuk,2016). Aydın (2010) üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıklarının ebeveyn tutumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Demokratik ebeveyn tutumuna sahip olan öğrencilerin psikolojik sağlık düzeyi diğer ebeveyn tutumuna sahip öğrencilerden manidar derecede yüksektir. Yurt dışında yapılan bazı çalışmalardan elde edilen bulgular şöyledir. Zakeri, Jowkar ve Razmjoe (2010), 350 üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada öğrencilerin ebeveyn tutumu ile resilience(esneklik) arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Swanson, Valiente, Lemery- Chalfant ve O’Brien (2011), Meksika kökenli bireyler üzerinde yaptıkları araştırmada ebeveyn tutumu ile resilience(esneklik) arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Yapılan çalışmalardan elde edilen bulguların birbiriyle tutarlılık göstermediği görülmektedir. İleride yapılacak çalışmalarda bireyci ve toplulukçu kültürlerde kendini toparlama gücünün ebeveyn tutumlarıyla ilişkisinin incelenmesi ebeveyn tutumlarının bireyleri nasıl ve ne yönde etkilediği açıklanabilir.

KAYNAKÇA

- Akça, K. Z. (2012). *Genç yetişkinlikte algılanan anne-baba tutumlarının, kendini toparlama gücü ve benlik saygısı arasındaki ilişki* [The relationship between perceived parental attitude and psychological resilience and self esteem in young adulthood] (Master’s thesis, Maltepe University, İstanbul, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Aktaş, Y. (1997). Üniversite öğrencilerinin uyum düzeylerinin incelenmesi: Uzunlamasına bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13,107-110.
- APA. (2018). *The Road to Resilience*, <https://www.apa.org/helpcenter/road-resilience.aspx>- 18 Aralık 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Arastaman, G., & Balcı, A. (2013). Investigation of high school students’resiliency perception in terms of some variables. *Educational Sciences: Theory&Pratice*, 13(2),922-928.
- Aslan, F. (2018). *Din ve psikoloji eğitimi alan öğrencilerin psikolojik sağlamlık ve affedicilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Investigation of the psychological resilience and forgivingness of the students who are studying religion and psychology in terms of various variables] (Master’s thesis, Sakarya University, Sakarya, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Atarbay, S. (2017). *Farklı bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin psikolojik dayanıklılıklarına etkisi* [The effects of social anxiety on resilience of university students studying at different programs] (Master’s thesis, İstanbul University, İstanbul, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Atik, L. E. (2013). *Liseli ergenlerde bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkide öz-yansıtma ve içgörünün rolü* [The role of self-reflection and insight in the relationship between high school adolescents attachment styles and psychological resilience degree] (Master’s thesis, İstanbul Bilim University, İstanbul, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Aydın, B. (2010). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka ve umut düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Examining the relationship between emotional

- intelligence, hope and resilience in university students] (Master's thesis, Karadeniz Technical University, Trabzon, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Aydın, M., & Egemberdiyeva, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 37-53.
- Bindal, G. (2018). *Ergenlerin psikolojik sağlamlığın(resilience), çocukluk çağındaki travma ve bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelenmesi* [The analysis of the relationship between the resilience of adolescents and trauma in childhood or attachment styles] (Master's thesis, Hasan Kalyoncu University, Gaziantep, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 207-237.
- Çetinkaya, A. (2018). *Lise öğrencilerinin kendini toparlama gücü düzeyleri ve öznel iyi oluşu artırma stratejilerinin incelenmesi* [Investigation of the resilience levels and the strategies for increasing subjective well being of high school students] (Master's thesis, Gazi University, Ankara, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Eminağaoğlu, N. (2006). *Güç koşullarda yaşayan sokak çocuklarında dayanıklılık (sağlamlık)* [Resilience(hardiness) of street children living in difficult conditions] (Doctoral dissertation, Ege University, İzmir, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Erdoğan, S., Şanlı, S. H., & Şimşek-Bekir, H. (2005). Gazi Üniversitesi eğitim bilimleri fakültesi öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 479-496.
- Ernas, Ş. (2017). *Özerklik ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi* [An investigation of the relationship between authenticity and psychological resilience in terms of demographic variables] (Master's thesis, İstanbul Gelişim University, İstanbul, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Esen, A.T. (2010). *Risk altındaki ortaöğretim 9. Ve 10. Sınıf öğrencilerinin kendini toparlama güçlerinin incelenmesi* [Study of resilience of 9th and 10th class secondary school students who are under risk] (Master's thesis, Gazi University, Ankara, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Garnezy, N. (1993). Children in poverty: Resilience despite risk. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, 56(1), 127-136.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, III, 28, 113-128.
- Gündaş, A. (2013). *Lise öğrencilerinde psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olarak benlik kurgusu ve bağlanma stilleri* [The role of self- construals and attachment styles as the predictors of psychological resilience of high school students] (Master's thesis, Gaziosmanpaşa University, Tokat, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Hoşoğlu, R., Fırıncı Kodaz, A., Yılmaz Bingöl, T., & Vural Batık, M. (2018). Öğretmen adaylarında psikolojik sağlamlık. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 217-239. doi: 10,26466/opus.405751
- Kararımak, Ö. (2006). Psikolojik sağlamlık risk faktörleri ve koruyucu faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 26, 129-142.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel algı çerçevesi ile bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kardaş, F. (2017). *Üniversite öğrencilerinde bir model sınaması: pozitif duyguların ve kişisel kaynakların etkileşimi* [Testing a model on the college students: interaction of positive feelings and personal resources] (Doctoral dissertation, Ankara University, Ankara, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

- Kjellstrand, K.E., & Harper, M. (2012). Yes, she can: An examination of resiliency factors in middle- and upper-income single mothers. *Journal of Divorce&Remarriage*, 53,311-327.
- Kumar, A., & Dixit V. (2014). Forgiveness, gratitude and resilience among Indian youth. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 5(12), 1414-1419.
- Malak, K. (2011). *Üniversite öğrencilerinin kendini toparlama gücü ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [University students self-lift power with heads of the relationship between emotional] (Master's thesis, Selçuk University, Konya, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227-238.
- Oflas, G. S. (2017). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin toplumsal cinsiyet rollerine, kültürlerarası duyarlılığa ve risk faktörüne göre yordaması* [Predicting the psychoogical resilience levels of college students according to gender roles, intercultural sensitivity and risk factors] (Master's thesis, Yıldız Teknik Universtiy, İstanbul, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Owen, K. F. (2015). *Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Öğülmüş, S. (2001, Mart). Bir kişilik özelliği olarak yılmazlık(resiliency). *I. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu: Nedenler ve Önleme Çalışmaları*, Ankara, Türkiye.
- Özden, M. S. (2013). *Önceden edinilmiş ve sonradan kazanılmış gelişim özelliklerinin evlilikte çift uyumu ile ilişkisi* [The relationship between inherent and acquired characteristics of human development with marital adjustment] (Doctoral dissertation, Maltepe University, İstanbul, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Özer, E. (2016). Temel benlik değerlendirmesi, başa çıkma stratejileri ve psikolojik sağlamlık. *Turkish Studies*, 11(14), 587-606. Doi: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9536>, p. 587-606.
- Özer, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zekâ ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi* [An investigation of university students' resilience level on the view of trait emonational EQ and the five factor personality traits] (Doctoral dissertation, NecmettinErbakanUniversity,Konya,Turkey).Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Özgüven, İ. E. (1992). Üniversite öğrencilerinin sorunları ve baş etme yolları. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7,5-13.
- Özkan, S.,&Yılmaz, E.(2010). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları (Bandırma örneği). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*,5(13). 153-171.
- Özünlü, B. M. (2018). *Ebeveyn yoksunluğu yaşayan bireylerde aşkınlık, kendini toparlama gücü ve iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Investigation of relationships among transcendence, resilience and well being in people with parental absence] (Doctoral dissertation, Gazi University, Ankara, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Pamuk, S. (2016). *Farklı anne baba tutumlarının üniversite öğrencilerinin kendini toparlama gücüne, problem çözme becerilerine ve karar verme davranışlarına etkisi* [The effect of parental attitudes on resilience, problem solving capacity and desicion making behaviour of the university students] (Master's thesis, Beykent University, İstanbul, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Sağlam, E. (2014). *Yetiştirme yurdunda büyüyen genç yetişkinlerin bazı psikolojik özelliklerinin ailesi yanında büyüyen bireylerle karşılaştırılması* [Comparison of some psychological characteristics of growing young adults in the orphanage with the growing family] (Master's thesis, Maltepe University, İstanbul, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Sezgin, K. (2016). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık ve dindarlık düzeylerinin incelenmesi (Dicle Üniversitesi örneği)* [Investigation of resilience and religiosity levels of

- university students(case of Dicle University)] (Master's thesis, Dicle University, Diyarbakır, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Shikholeslami, P. (2016). *Üniversite öğrencilerinde yılmazlık ve alçak gönüllülük düzeylerinin incelenmesi* [The investigation of resilience and humility levels of university students] (Master's thesis, Hacettepe University, Ankara, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Swanson, J., Valiente, C., Lemery-Chalfant, K., & O'Brien C.T. (2011). Predicting early adolescents' academic achievement, social competence, and physical health from parenting, ego resilience, and engagement coping. *Journal of Early Adolescence*, 31(4), 548-576.
- Şahin, H. (2018). *Ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ve hayat amaçları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Examination of the relationship between adolescence of psychological resilience and life aim] (Master's thesis, Haliç University, İstanbul, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Taşgın, E., & Çetin, F. Ç. (2006). Ergenlerde major depresyon: Risk etkenleri, koruyucu etkenler ve dayanıklılık. *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi*, 13(2), 87-93.
- Terzi, Ş. (2006). Kendini toparlama gücü ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 77-86.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinde kendini toparlama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 35, 297-306.
- Topbay, Y. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin algılanan sosyal destek ve aile işlevleri açısından incelenmesi* [Analysis of resilience levels of middle school students in terms of perceived social support and family functions] (Master's thesis, Beykent University, İstanbul, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Tıraş, Z., Arslan, C., & Hamarta, E. (2013). An examination of resilience in university students in terms of self-esteem and social self-efficacy. *International Journal of Academic Research*, 5(3), 323-328. Doi: 10.7813/2075-4124.2013/5-3/B.4
- Turgut, Ö. (2015). *Ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin, önemli yaşam olayları, algılanan sosyal destek ve okul bağlılığı açısından incelenmesi* [Investigation of resilience of adolescents in terms of major life events, perceived social support and school engagement] (Master's thesis, Anadolu University, Eskişehir, Turkey). Retrieved from <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Wilks, E.S. (2008). Resilience amid academic stress: The moderating impact of social support among social work students. *Advances in Social Work*, 9(2), 106-125
- Yılmaz, H., & Sipahioğlu, Ö. (2012). Farklı risk gruplarındaki ergenlerin psikolojik sağlamlıklarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 11(4), 927-944.
- Zakeri, H., Jowkar, B., & Razmjooe, M. (2010). Parenting styles and resilience. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 1067-1070.